

Tomasz Młynarski

dr hab., prof. UJ, Uniwersytet Jagielloński

ORCID: 0000-0002-7713-6307

**FRANCJA WOBEC WYZWAŃ
ENERGETYCZNO-KLIMATYCZNYCH
U PROGU TRZECIEJ DEKADY XXI WIEKU**

Wprowadzenie

Zmiany klimatyczne są problemem globalnym, a przeciwdziałanie tym procesom staje się jednym z największych wyzwań ludzkości w XXI w. Zasadniczą przyczyną degradacji środowiska jest przede wszystkim wzrost intensywności oddziaływania człowieka na otoczenie, jako pochodnej działalności gospodarczej, rozwoju cywilizacyjnego i wzrostu liczby ludności. Na początku XXI w. działania na rzecz powstrzymania globalnych zmian klimatycznych stały się jednym z najważniejszych kierunków międzynarodowych negocjacji i transformacji energetycznej, która scaliła trzy cele: poprawę bezpieczeństwa energetycznego (stabilność dostaw), wzmocnienie efektywności energetycznej (ograniczenie kosztów) i technologiczną modernizację (poprawa konkurencyjności gospodarki).

Zamierzeniem badawczym jest analiza wdrożenia transformacji energetyczno-klimatycznej we Francji oraz udziału tego państwa w wysiłkach, mających na celu przeciwdziałanie zmianom klimatu na poziomie globalnym oraz w Unii Europejskiej, jako głównego aktora w formułowaniu europejskiej polityki klimatycznej. W opracowaniu przyjęto następujące hipotezy badawcze:

1. Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu jest ściśle związane z modernizacją sektora energetycznego.
2. Transformacja energetyczna pozwoli utrzymać bezpieczeństwo energetyczne i konkurencyjność produkcji energii tak we Francji, jak i na świecie.
3. Francja wspiera proces transformacji energetyczno-ekologicznej w wymiarze politycznym, ekonomicznym i technologicznym i postrzega go jako szansę na rozwój gospodarczy.
4. Francja odgrywa rolę promotora rozwoju i zaostrzania wymogów europejskiej polityki klimatycznej.
5. Francja dąży do utrzymania roli lidera globalnego przywództwa klimatycznego poprzez ukierunkowanie wysiłków współpracy międzynarodowej w kwestiach środowiskowych w oparciu o ustalenia „porozumienia paryskiego”.

Francja poszukuje najbardziej optymalnej drogi modyfikacji miksu energetycznego (*energy mix*) oraz polityki energetycznej i środowiskowej, biorąc pod uwagę specyfikę własnych uwarunkowań (dostęp do zasobów i oczekiwania społeczne) oraz priorytety rozwoju gospodarczego w kontekście globalnych wyzwań zmian klimatu.

Uwarunkowania wewnętrzne, założenia i przebieg francuskiej transformacji ekologiczno-energetycznej

Francja jest drugim po Niemczech największym konsumentem energii w Europie. Ponieważ produkcja krajowa ropy naftowej i gazu ziemnego jest znikoma, Francja polega na imporcie, aby zaspokoić większość potrzeb konsumpcyjnych tych paliw¹. Jest też eksporterem netto energii elektrycznej i drugim co do wielkości, po Stanach Zjednoczonych, producentem energii jądrowej na świecie.

Francja jest jednym z nielicznych wysoko uprzemysłowionych państw, któremu udało się połączyć dwa cele: wzrost gospodarczy i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych (*Greenhouse Gas*, GHG) do atmosfery. W sektorze wytwarzania energii ma ona jeden z najniższych wskaźników emisji CO₂ *per capita* – 4,57 t/mieszkańca (Niemcy – 8,70 t/mieszkańca, średnia UE –

¹ Import ropy pochodzi głównie z Afryki, Bliskiego Wschodu, Kazachstanu, Rosji oraz z Norwegii, a gazu ziemnego z Holandii i Norwegii za pośrednictwem różnych rurociągów transgranicznych, a także z Rosji. Francja importuje również gaz skroplony (LNG) z wielu krajów (głównie z Afryki Północnej, przy czym ponad 60% z Algierii) poprzez trzy terminale regazyfikacji. Francja posiada bogaty potencjał odnawialnych źródeł energii (16,3% udziału w końcowym zużyciu energii brutto w 2017 r.), jednak oprócz energetyki wodnej jest on nadal stosunkowo mało rozwinięty (mimo znaczącego wzrostu inwestycji w fotowoltaikę, farmy wiatrowe i energię pływów morskich).

6,26 t/mieszkańca)²; podobnie wskaźnik emisji CO₂/PKB jest jednym z najniższych na świecie³. Oznacza to *de facto* znaczące ograniczenie zależności rozwoju gospodarczego od jej natężenia. Dla porównania, na szczeblu UE największe emisje CO₂ pochodzą z produkcji energii (35%) oraz transportu (28%), podczas gdy we Francji sektor transportu generuje ok. 40% emisji, zaś emisje związane z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepłej są stosunkowo niskie i stanowią zaledwie 15%⁴.

Tak niska emisja z sektora energetycznego wynika z faktu, że Francja jest światową potęgą w zakresie cywilnych technologii jądrowych (aż 75% produkcji prądu elektrycznego pochodzi z energii jądrowej). Dzięki elektrowniom jądrowym i hydroelektrowniom produkcja energii elektrycznej we Francji jest w 95% wolna od emisji CO₂. Francja wybierając energetykę jądrową, stała się mimowolnie pionierem polityki klimatycznej (redukcja emisji GHG była efektem ubocznym realizacji politycznego i gospodarczego celu osiągnięcia niezależności energetycznej, a nie wynikiem planowych działań). Francuskie władze podkreślają, że głównie dzięki energetyce jądrowej w okresie 1980–1990 państwo zwiększyło produkcję energii elektrycznej o 75%, ograniczając w tym czasie emisję CO₂ o 53%⁵.

Według znacznej części francuskich polityków transformacja ekologiczno-energetyczna integruje trzy cele: poprawę bezpieczeństwa energetycznego (stabilność dostaw z krajowych źródeł energii), rozwój nowych gałęzi „zielonej gospodarki” (wzrost konkurencyjności i PKB) i eko-technologiczną modernizację procesów wytwórczych energii (eko-miejsca pracy)⁶. W ten sposób cele środowiskowe zostały związane z celami gospodarczymi, a polityka ekologicznej transformacji energetycznej realizuje cele ekonomiczne. Ambitne cele zostały zdefiniowane w ustawie o transformacji energetycznej dla zielonego wzrostu (*Transition énergétique pour la croissance verte*) z sierpnia 2015 r., która zakłada m.in. zmianę modelu energetycznego poprzez całkowitą dekarbonizację

² *CO₂ Emissions from Fuel Combustion 2019*, Highlights, EIA Statistics 2019.

³ *EU energy in figures*, European Union, Luxemburg 2019, s. 173.

⁴ *Ibidem*, s. 163. Dzięki taniej, nieemisyjnej produkcji energii elektrycznej Francja dodatkowo ogranicza zanieczyszczenia w sektorze transportu, promując kolej szybkich prędkości (TGV) i samochody elektryczne.

⁵ T. Młynarski, *Francja w procesie uwspólnotowienia bezpieczeństwa energetycznego i polityki klimatycznej Unii Europejskiej*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2013, s. 270. Jest to pokłosie decyzji z 6 marca 1974 r., kiedy ówczesny rząd Pierre’a Messmera podjął decyzję o uruchomieniu przemysłowego programu rozwoju energetyki jądrowej, celem uniezależnienia produkcji energii elektrycznej od importu surowców zewnętrznych. W konsekwencji lata 70. XX w. minęły pod hasłem „cała energia elektryczna z energii jądrowej” (*tout électrique – tout nucléaire*); *idem*, *Energetyka jądrowa wobec globalnych wyzwań bezpieczeństwa energetycznego i reżimu nieproliferaacji w erze zmian klimatu*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2016, s. 148–151.

⁶ *Energy Policy Transition – perspective of different States*, eds. M. Ruszel, T. Młynarski, A. Szurlej, Ignacy Lukaszewicz Energy Policy Institute, Rzeszów 2017, s. 33.

produkcji energii oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do poziomu 33% we francuskim miksie energetycznym w 2050 r., przy stopniowym ograniczeniu udziału energii jądrowej do 50% (do 2030 lub 2035 r. ze względu na zaawansowanie wiekowe floty reaktorów) i zmniejszeniu zużycia energii o 50% do 2050 r.⁷ W efekcie Francja zadeklarowała redukcję emisji o 40% do 2030 r. oraz o 75% do 2050 r. (w obydwu przypadkach wobec poziomu z 1990 r.)⁸.

Jednym z kluczowych elementów transformacji energetycznej jest znaczące ograniczenie zużycia energii poprzez wzrost efektywności energetycznej w sektorach budownictwa i transportu. W ustawie o transformacji przyjęto założenie zmniejszenia końcowego zużycia energii o 20% w 2030 r. i o 50% w 2050 r. w stosunku do roku 2012 poprzez inwestycje w tych sektorach⁹. W sektorze mieszkalnictwa (który odpowiada za prawie połowę zużycia energii) działania obejmują m.in. obowiązkową termomodernizację budynków i montaż tzw. inteligentnych liczników. W transporcie dąży się do upowszechnienia pojazdów z napędem elektrycznym. Francuska transformacja promuje zazielenienie przestrzeni publicznej i nakłada wysoki podatek za emisję CO₂ z paliw kopalnych.

Podjęte przez rząd działania na rzecz transformacji energetycznej zyskały znaczące poparcie ze strony społeczeństwa i głównych partii politycznych. Przeważająca większość Francuzów zadeklarowała (2016 r.) poparcie dla celów zawartych w ustawie o transformacji energetycznej: niemal 9 na 10 ankietowanych potwierdziło potrzebę kontynuacji przez kolejny rząd zobowiązań dotyczących rozwoju energetyki odnawialnej. 72% ankietowanych poparło zmniejszenie udziału energii jądrowej w krajowym *energy mix* (odpowiednio 63% i 69% zwolenników partii Republikanie – LR i Frontu Narodowego – FN, i aż 83% zwolenników francuskiej lewicy). Kwestie środowiskowe znalazły poparcie głównych partii politycznych – zarówno sympatycy lewicy, LR, jak i FN w większości zaaprobowali zobowiązania podjęte podczas COP21 lub w ramach ustawy o transformacji energetycznej¹⁰. Badania opinii publicznej z 2019 r. wskazały, że większość społeczeństwa uważa działania na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu za słuszne oraz prowadzące do innowacji zwiększającej konkurencyjność przedsiębiorstw¹¹.

⁷ Loi n° 2015-992 du 17 août 2015 relative à la transition énergétique pour la croissance verte, JORF n° 189 du 18 août 2015, Légifrance, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cid-Texte=JORFTEXT000031044385&categorieLien=id> [dostęp: 15.04.2020].

⁸ COP21: France's national commitments, Gouvernement.fr, 1.12.2015, <https://www.gouvernement.fr/en/cop21-france-s-national-commitments> [dostęp: 13.06.2020].

⁹ Por. T. Młynarski, *Bezpieczeństwo energetyczne i ochrona klimatu w drugiej dekadzie XXI wieku; Energia – Środowisko – Klimat*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2017, s. 80–83.

¹⁰ *L'environnement et la présidentielle de 2017*, Ifop–WWF, Octobre 2016, s. 13–16.

¹¹ *Special Eurobarometer 490*, April 2019: *Climate Change. Report*, European Union 2019, s. 56.

Wdrażanie ustawy o transformacji energetycznej przebiega z opóźnieniem, stąd dotrzymanie celów klimatycznych dotyczących redukcji emisji CO₂ do 2023 r. pozostaje niepewne¹². Udział odnawialnych źródeł energii (OZE) we francuskim miksie energetycznym jest znacznie niższy od średniej UE, a odroczenie zmniejszenia w nim udziału energetyki jądrowej do 50% do 2025 r. i brak określenia dokładnej perspektywy czasowej, osłabiły wizerunek Francji jako lidera klimatycznego¹³. Jednak w 2017 r. Międzynarodowa Agencja Energii oceniła, że Francja stała się „światowym liderem” w projektowaniu krajowych ram zarządzania klimatem, a WWF uznał francuską strukturę prawną dla zarządzania zmianami klimatu jako wyróżniającą się spośród strategii niskoemisyjnych w Europie¹⁴. Opracowane ramy prawne zintegrowały wszystkie podstawowe elementy, które są konieczne w celu wprowadzenia skutecznej polityki klimatycznej, takie jak: prawnie wiążące cele, obejmujące całą gospodarkę mechanizmy cenowe CO₂ oraz silne mechanizmy zarządzania, aby zapewnić skuteczne planowanie zgodne z długoterminowymi ambicjami (we wszystkich sektorach gospodarki, w tym w rolnictwie, gospodarowaniu odpadami, czy leśnictwie).

22 kwietnia 2020 r. uaktualniono francuską Krajową Strategię na rzecz Niskoemisyjności (*Stratégie nationale bas-carbon*; jest to jedna ze strategii wprowadzonych przez ustawę o transformacji energetycznej na rzecz zielonego wzrostu z 2015 r.)¹⁵. Obejmuje ona w szczególności sektory budownictwa, transportu, rolnictwa, przemysłu, energii i odpadów oraz określa harmonogram i scenariusze pozwalające osiągnąć neutralność klimatyczną w 2050 r. Dokument podkreśla przy tym konieczność zintegrowania wysiłków zarówno rządu, samorządów lokalnych, jak i sektora prywatnego oraz wszystkich obywateli w działaniach na rzecz transformacji francuskiego modelu energetycznego.

Ewolucja polityki klimatycznej Francji

Francja bardzo wcześnie podjęła inicjatywy w zakresie ochrony klimatu, a francuska polityka klimatyczna jest systematycznie rozwijana. Już we wrześniu 1989 r. premier Michel Rocard utworzył międzyresortowy zespół ds. gazów cieplarnianych (*Groupe Interministériel sur l'Effet de Serre*), który swój pierwszy

¹² Dotyczy to zwłaszcza udziału energii odnawialnych w miksie energetycznym, obniżenia całkowitego zużycia energii na zakładanym poziomie, czy poprawy wskaźnika termoizolacji budynków.

¹³ *EU energy in figures, op. cit.*, s. 38.

¹⁴ A. Rüdinger, *Best practices and challenges for effective climate governance frameworks: A case study on the French experience*, „IDDRI Study” 2018, No. 03, s. 6.

¹⁵ *Stratégie nationale bas-carbon. La transition écologique et solidaire vers la neutralité carbon*, Ministère de la transition écologique et solidaire, Mars 2020, https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/sites/default/files/2020-03-25_MTES_SNBC2.pdf [dostęp: 9.05.2020].

raport przedstawił francuskiemu rządowi w 1990 r.¹⁶ Aby utrzymać w 2000 r. emisję GHG na poziomie z roku 1990, Francja przekazała Komisji Europejskiej w marcu 1993 r. Pierwsze Elementy Francuskiego Programu Walki z Efektem Cieplarnianym (*Premiers éléments pour un programme français de lutte contre l'effet de serre*)¹⁷. W lutym 1995 r. rząd Alain'a Juppé przyjął Francuski Program Przeciwdziałania Zmianom Klimatu (*Programme français de prévention du changement de climat*), który stał się podstawą pierwszego narodowego komunikatu do Ramowej Konwencji ONZ w sprawie Zmian Klimatu (UNFCCC); w listopadzie 1997 r. rząd Lionel'a Jospina przyjął drugi komunikat, który zaktualizował cele klimatyczne przed konferencją w Kioto.

Istotnym krokiem było stworzenie w 2001 r. obserwatorium skutków zmian klimatu oraz przyjęcie w 2006 r. Krajowej Strategii Adaptacyjnej¹⁸. Działania adaptacyjne do zmian klimatu oraz aspiracje Francji do przeprowadzenia międzynarodowym wysiłkom na rzecz walki z globalnym ociepleniem spowodowały, że do Konstytucji Republiki Francuskiej dołączono z dniem 1 marca 2005 r. Kartę Środowiskową (*La Charte de l'environnement*)¹⁹. W ten sposób podniesiono wagę zasad środowiskowych do rangi zasad konstytucyjnych, stawiając je obok najważniejszych republikańskich wartości zawartych w Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela z 1789 r. Karta Środowiskowa stanowi integralną część konstytucji V Republiki i łączy francuskie tradycje uniwersalizmu z międzynarodowym zaangażowaniem na rzecz ochrony środowiska²⁰.

Wiosną 2007 r. rząd zapowiedział cykl debat i konsultacji społecznych w odniesieniu do spraw środowiskowych nazwany „Grenelle de l'environnement”, zakładający opracowanie nowych zasad polityki ekologicznej Francji. W marcu 2010 r. przyjęto plan klimatyczny *Le plan climat de la France. Mise en oeuvre du Grenelle environnement*, w którym zaproponowano wiele inicjatyw pośrednich, w szczególności z zakresu efektywności energetycznej²¹. Ko-

¹⁶ Por. S.C. Aykut, *La construction du changement climatique comme problème public – débat médiatique et expertise climatique en France et en Allemagne*, [w:] *Savoirs experts et profanes dans la construction des problèmes publics*, éd. L. Damay, B. Denis, D. Duez, Presses de l'Université Saint-Louis, Bruxelles 2011 (OpenEdition Books 28.05.2019), s. 77–113.

¹⁷ *Premiers éléments pour un programme français de lutte contre l'effet de serre*, Groupe Interministériel sur L'Effet de Serre GIES, 24.03.1993.

¹⁸ *France – rising to the international climate challenge*, Ministère des Affaires Étrangères – Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie, October 2012, s. 4.

¹⁹ *Charte de l'environnement de 2004*, Légifrance, <https://www.legifrance.gouv.fr/Droit-francais/Constitution/Charte-de-l-environnement-de-2004> [dostęp: 4.05.2020].

²⁰ T. Młynarski, *La Charte de l'environnement – konstytucjonalizacja polityki ochrony środowiska w świetle francuskich aspiracji przywództwa w przeciwdziałaniu zmianom klimatu*, [w:] *Konstytucjonalizm, doktryny, partie polityczne: księga dedykowana profesorowi Andrzejowi Ziębie*, red. R. Kłosowicz, B. Kosowska-Gąstoł, G.M. Kowalski, T. Wicciech, Ł. Jakubiak, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2016, s. 578.

²¹ *Le plan climat de la France: Mise en oeuvre du Grenelle Environnement*, Ministère de l'Écologie, de l'Énergie, du Développement durable et de la Mer, Mars 2010, s. 7.

lejnym krokiem było przedstawienie w lipcu 2011 r. pierwszego Narodowego Planu Dostosowania do Zmian Klimatu (*Plan national d'adaptation de la France aux effets du changement Climatique*)²², który składał się z 84 działań na lata 2011–2015. Zostały one ukierunkowane m.in. na wsparcie oszczędności i optymalizację zużycia wody, rozwój wiedzy i wzmocnienie systemów monitorowania pojawiających się chorób, opracowanie odpowiednich polityk planowania oraz na zapobieganie pożarom lasów. Francja poparła również wdrażanie środków dostosowawczych w państwach rozwijających się – od stworzenia wiarygodnych baz danych warunków meteorologicznych i klimatycznych, aż do realizacji konkretnych projektów²³. Wyniki średniookresowego przeglądu z realizacji Narodowego Planu Dostosowania do Zmian Klimatu zostały przedstawione Krajowej Radzie ds. Ekologii, a następnie opublikowane w styczniu 2014 r. Wskazały one konieczność wzmocnienia przekrojowych działań między sektorami gospodarki, uznając równocześnie, że 92% z zaplanowanych działań zostało rozpoczętych, z czego 35% częściowo osiągnęło zamierzone cele, a 60% znajdowało się na etapie realizacji²⁴.

W trakcie kampanii wyborczej z 2012 r. ówczesny kandydat a później prezydent François Hollande zobowiązał się do zainicjowania procesu opracowania kompleksowej wizji strategii niskoemisyjnej do 2050 r., w tym do przygotowania rozwiązań w celu zmniejszenia udziału energii jądrowej do 50% w produkcji energii elektrycznej²⁵. Zorganizowano ogólnonarodową debatę społeczną z szerokim gronem interesariuszy, która trwała od listopada 2012 r. do lipca 2013 r. i miała na celu określenie jasnych zaleceń politycznych dla późniejszej ustawy. Debaty odbywały się na wszystkich szczeblach (centralnym, regionalnym i lokalnym), a także przez stronę internetową, poprzez którą złożono ok. 1,2 tys. pisemnych propozycji²⁶. Po kilku miesiącach dyskusji nie udało się osiągnąć konsensusu w najtrudniejszych kwestiach (energia jądrowa czy energia odnawialna lub określenie poziomu redukcji zapotrzebowania na energię). Jednak ustanowiony proces dialogu i szeroki dostęp do wiedzy specjalistycznej (w szczególności do scenariuszy długoterminowych) spowodowały strukturalną zmianę samej natury debaty politycznej w kierunku mniej ideologicznego sporu a bardziej dialogu opartego na dowodach, co również pomogło osiągnąć postęp w pracach parlamentarnych²⁷. Sporne pozostały przede wszystkim preferowane metody i środki

²² *Plan national d'adaptation de la France aux effets du changement Climatique 2011–2015*, Ministère de l'Écologie, du Développement durable, des Transports et du Logement, 2011.

²³ *France – rising...*, *op. cit.*, s. 4.

²⁴ A. Bonduelle, J. Jouzel, *France's adaptation to global climate change*, "Official Journal of the French Republic", Session of 14 May 2014, s. 15–16.

²⁵ Ocenia się, jednak, że założenia te były zbyt optymistyczne, ponieważ nie brały pod uwagę uwarunkowań technicznych związanych z sieciami przesyłu oraz aspektów społecznych i interesów francuskiego przemysłu jądrowego.

²⁶ A. Rüdinger, *op. cit.*, s. 16.

²⁷ *Ibidem*, s. 18.

ograniczenia emisji CO₂ oraz poziomy redukcji, ale jednocześnie powstał silny konsensus w kwestii konieczności i wartości samego długoterminowego celu transformacji i dekarbonizacji. Zyskiem społecznym okazała się także metoda zarządzania, tzn. stały udział szerokiego kręgu interesariuszy w procesie opracowania i monitorowaniu krajowej strategii niskoemisyjnej.

Ustawa o transformacji energetycznej wprowadziła innowacyjne metody raportowania o kosztach adaptacji do gospodarki (art. 173) przez instytucje finansowe. Były to działania innowacyjne w skali międzynarodowej, które uwzględniły zarówno analizę fizycznych zagrożeń związanych ze skutkami zmian klimatu, jak i ocenę ekspozycji na ryzyko finansowe związane z przejściem w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Regulacja ta dotyczy spółek giełdowych, banków, instytucji zarządzających aktywami i inwestorów instytucjonalnych. Raportowanie na temat ryzyk związanych ze zmianami klimatu wymagane przez art. 173 obejmuje zatem ocenę udziału firmy w realizacji francuskiej strategii niskoemisyjnej (z 2015 r. zawierającej cele emisji CO₂ specyficzne dla poszczególnych sektorów gospodarki)²⁸. Pierwsze raporty zostały opublikowane w 2017 r. i obrazują, w jaki sposób społeczność finansowa podchodzi do ryzyka klimatycznego we Francji i poza jej granicami²⁹.

W styczniu 2019 r. francuski rząd opublikował projekt aktualizacji Wieloletniego Planu Polityki Energetycznej Francji na lata 2019–2028 (*Programmation pluriannuelle de l'énergie*, PPE)³⁰. PPE był odpowiedzią na dwa wyzwania we francuskiej energetyce, tj. na walkę ze zmianami klimatycznymi poprzez obniżenie konsumpcji paliw kopalnianych oraz zmniejszenie zależności energetyki jądrowej w produkcji energii elektrycznej. Zaproponowane przez rząd korekty PPE zakładały m.in. uwzględnienie w celach na 2028 r. obniżenia całkowitej konsumpcji energii o 16,5% w stosunku do 2012 r., podwyższenie celu dotyczącego rozwoju energetyki wiatrowej *offshore* oraz obniżenie o 22% konsumpcji gazu do 2028 r. Jednocześnie rząd zakłada do 2050 r. całkowitą rezygnację z gazu oraz zwiększenie nacisku na rozwój biogazu i biometanu. W PPE podtrzymano ograniczenia udziału energetyki jądrowej, tj. zmniejszenie z 71% do 50% udziału energii jądrowej we francuskim mieszkaniu energetycznym do 2035 r. (oznaczało to rewizję wcześniejszej daty bazowej, którą był 2025 r.)³¹. Plan zakłada także

²⁸ A. Mason, W. Martindale, A. Heath, S. Chatterjee, *French Energy Transition Law Global Investor Briefing*, PRI 2016, s. 7–8. Jedną z oczekiwanych konsekwencji ustawy o transformacji energetycznej jest zwiększona gotowość do omawiania przez zarządy firm tematów związanych z energią i środowiskiem z ich akcjonariuszami.

²⁹ A. Rüdinger, *op. cit.*, s. 20.

³⁰ *Stratégie française pour l'énergie et le climat. Programmation pluriannuelle de l'énergie: 2019–2023, 2024–2028 (Synthèse)*, Ministère de la transition écologique et solidaire, <https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/sites/default/files/Synth%C3%A8se%20finale%20Projet%20de%20PPE.pdf> [dostęp: 4.05.2020].

³¹ Francja planuje do 2035 r. zamknięcie 14 z 58 reaktorów, przy czym proces ten będzie przebiegać stopniowo – od 4 do 6 reaktorów zamkniętych zostanie do 2028 r.

obniżenie konsumpcji ropy naftowej o 35% do 2028 r. (wobec 2012 r.) oraz zwiększenie udziału OZE w miksie energetycznym³². Cele do 2030 r. zakładają 40% energii z OZE w wytwarzaniu energii elektrycznej, 38% w końcowym zużyciu ciepła i 15% w zużyciu paliw³³. Dokument przewiduje całkowitą dekarbonizację transportu samochodowego i stopniowe odchodzenie od użytkowania samochodów spalinowych (wsparcie wymiany starych samochodów z silnikiem benzynowym sprzed 1997 r. i diesla sprzed 2001 r.) na nowe niskoemisyjne (system bonusów dla zeroemisyjnych). Priorytetem jest rozwój elektromobilności, tak aby w 2023 r. na francuskich drogach jeździło 1,2 mln samochodów elektrycznych, a do 2040 r. planowany jest zakaz sprzedaży samochodów spalinowych emitujących gazy cieplarniane³⁴.

Realizacja wymienionych założeń pozytywnie wpływa na rzecz kreowania wizerunku Francji jako lidera kwestii klimatycznych i środowiskowych, nawet jeśli coraz częściej osiągnięcie wszystkich zakładanych wskaźników napotyka trudności w realizacji.

Francja wobec globalnych wyzwań zmian klimatu i polityki klimatycznej UE

Wyrazem międzynarodowych aspiracji Francji do objęcia pozycji lidera w wysiłkach na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu stała się próba odegrania pierwszoplanowej roli w negocjacjach nowego globalnego porozumienia w sprawie redukcji GHG zastępującego Protokół z Kioto³⁵. Porozumienie paryskie zawarte zostało podczas konferencji klimatycznej NZ COP21 w Paryżu w dniach 30 listopada – 11 grudnia 2015 r., której gospodarzem był prezydent Holland i doprowadziło do przyjęcia dobrowolnych zobowiązań krajowych, tzw. narodowych kontrybucji (*Intended Nationally Determined Contributions*, INDC) redukcyjnych. W następstwie zapowiedzi decyzji prezydenta Donalda Trumpa o wycofaniu Stanów Zjednoczonych z tego porozumienia (z czerwca 2017 r.), Francja podjęła zdecydowane kroki w celu zapobieżenia sytuacji, w której inne państwa poszłyby w ślady Stanów Zjednoczonych. Dyplomacja francuska przystąpiła także do wypromowania tzw. Globalnego Paktu Środowiskowego (*Global Pact*

³² *Stratégie française pour...*, op. cit., s. 55.

³³ *Ibidem*, s. 17, 58, 96.

³⁴ *Ibidem*, s. 41.

³⁵ Podczas negocjacji protokołu z Kioto, Francja nie zadeklarowała obniżenia emisji, a jedynie stabilizację na poziomie z 1990 r., co okazało się fatalnym błędem z punktu widzenia aspiracji do przywództwa w dziedzinie klimatu, gdyż faktyczna redukcja w latach 1990–2013 wyniosła we Francji ponad 10%. UE-15 przyjęła jako jeden skoordynowany blok zobowiązanie do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych o 8% w stosunku do poziomów z roku bazowego (1990) do roku 2012.

for the Environment), którego była inicjatorem i którego założenia zostały zaprezentowane przez prezydenta Emmanuela Macrona podczas ZO ONZ we wrześniu 2017 r., jako uzupełniającego porozumienie paryskie³⁶. Ponadto w grudniu tego samego roku francuskie władze zorganizowały światowy szczyt poświęcony walce z ociepleniem klimatu (*One Planet Summit*), podczas którego omówiono m.in. kwestie finansowania porozumienia paryskiego³⁷. Działania te służyły wzmocnieniu wizerunku Francji jako promotora kwestii środowiskowych i klimatycznych w globalnej polityce.

Na poziomie regionalnym francuska administracja podjęła się aktywnego wsparcia strategii neutralności klimatycznej UE, opierającej się m.in. na zwiększeniu efektywności energetycznej, dalszej rozbudowie OZE, zapewnieniu „czystego transportu” – w szczególności promocji elektromobilności – oraz rozbudowie europejskiej inteligentnej infrastruktury energetycznej i transportowej³⁸. Dla Francji transformacja energetyczno-ekologiczna stanowi drogę do przekształcenia UE w światowego lidera przeciwdziałania zmianom klimatu. Stąd kolejne francuskie rządy popierały takie postulaty, jak np. ustalenie minimalnej ceny uprawnień do emisji w ramach *European Union Emissions Trading System* (EU ETS), ustanowienie granicznego podatku węglowego (na sprowadzane towary nakładana byłaby opłata, która wyrównywałaby różnice w kosztach emisji CO₂ w UE oraz poza nią, co miałyby chronić europejski przemysł wobec niskich cen towarów importowanych z państw nieobjętych kosztami zobowiązań do redukcji emisji GHG), czy utworzenie banku klimatycznego³⁹.

Według francuskich elit, UE powinna stać się przykładem zielonej gospodarki poprzez promocję pojazdów zeroemisyjnych, rozwój fabryk baterii i podzespołów do sektora elektromobilności, promocję termoizolacji budynków, czy wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych, które należą do najbardziej perspektywicznych podstaw ekologiczno-energetycznej modernizacji (poprzez innowacje technologiczne i zintegrowanie celów środowiskowych z jednoczesnym postępem industrialnym).

Francja dążyła do zorientowania inwestycji na działania związane z transformacją środowiskowo-klimatyczną, zwłaszcza w obrębie budżetu unijnego

³⁶ E. Macron, *Summit on the Global Pact for the Environment (Speech)*, New York, 19.09.2017, <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/united-nations/news/united-nations-general-assembly-sessions/unga-s-72nd-session/article/speech-by-m-emmanuel-macron-president-of-the-republic-summit-on-the-global-pact> [dostęp: 27.04.2020].

³⁷ *Le "One Planet Summit"*, Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. Représentation permanente de la France auprès des Nations Unies à New York, <https://onu.delegfrance.org/One-Planet-Summit> [dostęp: 23.04.2020].

³⁸ Francja aktywnie wsparła ideę neutralności klimatycznej w UE, zakładając, że sama w 2050 r. osiągnie ujemny bilans emisji CO₂.

³⁹ Francja odegrała kluczową rolę w przyjęciu podczas szczytu Rady Europejskiej w grudniu 2008 r. tzw. pakietu energetyczno-klimatycznego, który stał się kamieniem węgielnym unijnego mechanizmu EU ETS i polityki klimatycznej UE.

i konieczności włączenia finansowania prywatnego w zrównoważony rozwój⁴⁰. W tym kontekście prezydent Macron wielokrotnie wzywał także do ustanowienia na szczeblu europejskim „minimalnej ceny emisji CO₂”, po której przemysł będzie mógł kupić „prawa do zanieczyszczania” na istniejącym europejskim rynku uprawnień do emisji⁴¹.

Francja wprowadziła także podatek od transakcji finansowych (TTF) w celu wsparcia akcji klimatycznej, nawołując państwa członkowskie UE do ustanowienia podobnego podatku na poziomie europejskim⁴². Osobny postulat dotyczył poszerzenia zakresu obowiązywania EU ETS o kolejne sektory, m.in. transportu czy budownictwa, oraz przeznaczenia części przyszłego budżetu Unii na cele związane z ochroną klimatu oraz bioróżnorodnością, czy też uznania roli energetyki jądrowej jako części unijnego miksu energetycznego i formy przejściowej w procesie odchodzenia od paliw kopalnych⁴³.

W połowie października 2019 r. prezydent Macron i kanclerz Angela Merkel nakreślili mapę drogową w dziedzinie klimatu⁴⁴. Jako wspólne cele wskazano m.in. osiągnięcie neutralności klimatycznej UE do 2050 r., wyznaczenie minimalnej ceny za emisje CO₂ i rozciągnięcie systemu EU ETS na wszystkie sektory, przeanalizowanie możliwości wprowadzenia podatku węglowego zgodnego z regułami WTO, wzmocnienie roli EBI w zakresie finansowania działań klimatycznych, czy doprowadzenie do podpisania traktatu w sprawie ochrony bioróżnorodności oceanów na forum ONZ. Francja i Niemcy zwróciły się także do Komisji Europejskiej z propozycją podjęcia działań legislacyjnych bądź

⁴⁰ Według Francji budżet UE powinien być zgodny z celami klimatycznymi, dlatego jego 40% powinno zostać przeznaczony na transformację ekologiczną, finansowaną m.in. przez podatek węglowy pobierany na granicach UE; F. Simon, *Paris pour une taxe CO2 aux frontières de l'UE*, trans. M. Candau, Euractiv, 23.03.2018; <https://www.euractiv.fr/section/energie/news/france-to-push-for-eu-carbon-price-floor-and-border-tariff> [dostęp: 28.04.2020].

⁴¹ D. Jones, *Macron propose un budget européen proclimat et un prix plancher du carbone*, „Le Echos investir”, 22.03.2018, <https://investir.lesechos.fr/marches/actualites/macron-propose-un-budget-europeen-proclimat-et-un-prix-plancher-du-carbone-1751257.php>; *Macron propose un budget européen pro-climat et un prix plancher du carbone*, „Le Monde de l'Énergie”, 22.03.2018, <https://www.lemondedelenergie.com/macron-climat-carbone/2018/03/22> [dostęp: 27.04.2020].

⁴² J. Valerio, *La dernière version de la TTF est une taxe Tobin lilliputiennne*, trans. M. Candau, Euroactiv, 15.03.2019, <https://www.euractiv.fr/section/economie/news/eus-tobin-tax-now-expected-to-collect-only-e3-5-billion>; *Climat: la France réclame une taxe européenne sur les transactions financières*, „Les Echos”, 10.12.2017, <https://www.lesechos.fr/2017/12/climat-la-france-reclame-une-taxe-europeenne-sur-les-transactions-financieres-189358>; *La France et l'Allemagne veulent une taxe européenne sur les transactions financières*, l'Opinion, 3.12.2018, <https://www.lopinion.fr/edition/international/france-l-allemande-veulent-taxe-europeenne-transactions-financieres-170584> [dostęp: 26.04.2020].

⁴³ *Neutralité carbone. Emmanuel Macron soutient le rôle du nucléaire*, Ouest France, 12.12.2019, <https://www.ouest-france.fr/economie/energie/neutralite-carbone-emmanuel-macron-soutient-le-role-du-nucleaire-6651191> [dostęp: 26.04.2020].

⁴⁴ *Déclaration franco-allemande de Toulouse*, 16.10.2019, <https://www.elysee.fr/admin/upload/default/0001/06/b6d6d489f677358036fcc00c43d51f7a4213b233.pdf> [dostęp: 25.04.2020].

pozalegisłacyjnych zgodnych z WTO na rzecz wstrzymania importu produktów wytworzonych w wyniku wylesiania⁴⁵.

Wiosną 2020 r. (z czteromiesięcznym opóźnieniem) Francja przekazała KE także swój zintegrowany plan energetyczno-klimatyczny, który opiera się na Strategii na rzecz Niskoemisyjności oraz wieloletnim planie polityki energetycznej⁴⁶.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza potwierdziła stawiane hipotezy, co pozwala na sformułowanie kilku wniosków ogólnych. W ocenie francuskich władz transformacja energetyczna stwarza doskonałą okazję do promocji narodowych interesów gospodarczych, a przemysł energetyki niskoemisyjnej może stać się katalizatorem pobudzenia wzrostu gospodarczego i źródłem stymulowania zatrudnienia. Dążenie do osiągnięcia celu neutralności klimatycznej do 2050 r. pozostaje jednym z głównych punktów strategicznego rozwoju, kompatybilnego z postulatami KE, a rosnące zainteresowanie francuskiej opinii publicznej ochroną klimatu sprawia, że w najbliższych latach można oczekiwać stale rosnącej presji, aby inicjatywy energetyczno-ekologicznej transformacji były dla Francji jednymi z wiodących elementów strategii rozwoju przy założeniu utrzymania wzrostu gospodarczego.

Ze względu na bardzo niski poziom karbonizacji gospodarki energetycznej Francja jest bardzo silnie zaangażowana w kształtowanie standardów europejskiej polityki klimatycznej. Przyjmując rolę promotora wysokich standardów niskoemisyjności, Francja stała się siłą napędową unijnej polityki energetyczno-klimatycznej. Upowszechnienie celów klimatycznych stwarza okazję do rozwoju sektora przemysłu, w którym Francuzi od dekad utrzymują przewagę *know-how*, co stanowi instrument zwiększenia konkurencyjności francuskiej gospodarki. Równocześnie Francja aktywnie wspiera działania na rzecz niskoemisyjnej transformacji gospodarki, upatrując w tym szansę na zbudowanie przewagi konkurencyjnej swojej gospodarki.

Francja przedstawia się jako światowy lider działań na rzecz walki ze zmianami klimatu. Kraj ten wyraża ambicje światowego przywództwa w polityce klimatycznej i jest promotorem projektu międzynarodowego paktu środowiskowego (Globalny Pakt Środowiskowy), który ma zdefiniować podstawowe prawa środowiskowe i stanowić konieczne uzupełnienie paryskiego porozumienia

⁴⁵ Umowy handlowe negocjowane przez UE mają być sposobem na rozpowszechnienie europejskich standardów klimatycznych w gospodarce światowej.

⁴⁶ *Plan National Integre Energie-Climat de la France*, Mars 2020, https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/fr_final_necp_main_fr.pdf [dostęp: 9.05.2020]. Działając na rzecz realizacji celów klimatycznych UE do 2030 r., państwa członkowskie zostały zobowiązane do ustanowienia na lata 2021–2030 i przekazania KE do końca 2019 r. zintegrowanych krajowych planów w zakresie energii i klimatu.

klimatycznego. Proklimatyczna postawa Francji i promowanie przemysłowo-technologicznej modernizacji wynika z aspiracji do ugruntowania jej wizerunku, jako centrum światowej dyplomacji klimatycznej. Paryż milczy jednak na temat rzeczywistych powodów rozwoju technologii niskoemisyjnych o podłożu gospodarczym (np. zaangażowanie francuskich koncernów w produkcję samochodów o napędzie elektrycznym, czy zwiększenie eksportu *know-how* w sektorze energetyki jądrowej). Niewywiązanie się z nałożonych przez siebie zobowiązań negatywnie wpłynie na międzynarodową wiarygodność Francji. Tym bardziej, że potencjał do redukcji emisji jest stosunkowo ograniczony, ponieważ odejście od energetyki jądrowej i rozwój odnawialnych źródeł energii to proces długofalowy. Duży potencjał do redukcji pozostaje natomiast w sektorze transportowym (samochody elektryczne kosztem napędzanych silnikiem spalinowym) i mieszkaniowym (termomodernizacja).

Bibliografia

- Aykut S.C., *La construction du changement climatique comme problème public – débat médiatique et expertise climatique en France et en Allemagne*, [w:] *Savoirs experts et profanes dans la construction des problèmes publics*, éd. L. Damay, B. Denis, D. Duez, Presses de l'Université Saint-Louis, Bruxelles 2011 (OpenEdition Books 28.05.2019).
- Bonduelle A., Jouzel J., *France's adaptation to global climate change*, "Official Journal of the French Republic", Session of 14 May 2014.
- Charte de l'environnement de 2004*, Légifrance, <https://www.legifrance.gouv.fr/Droit-francais/Constitution/Charte-de-l-environnement-de-2004> [dostęp: 4.05.2020].
- Climat: la France réclame une taxe européenne sur les transactions financières*, "Les Echos", 10.12.2017, <https://www.lesechos.fr/2017/12/climat-la-france-reclame-une-taxe-europeenne-sur-les-transactions-financieres-189358> [dostęp: 26.04.2020].
- CO₂ Emissions from Fuel Combustion 2019*, Highlights, EIA Statistics 2019.
- COP21: France's national commitments*, Gouvernement.fr, 1.12.2015, <https://www.gouvernement.fr/en/cop21-france-s-national-commitments> [dostęp: 13.06.2020].
- Déclaration franco-allemande de Toulouse*, 16.10.2019, <https://www.elysee.fr/admin/upload/default/0001/06/b6d6d489f677358036fcc00c43d51f7a4213b233.pdf> [dostęp: 25.04.2020].
- Energy Policy Transition – perspective of different States*, eds. M. Ruszel, T. Młynarski, A. Szurlej, Ignacy Lukaszewicz Energy Policy Institute, Rzeszów 2017.
- EU energy in figures*, European Union, Luxembourg 2019.
- France – rising to the international climate challenge*, Ministère des Affaires Étrangères – Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie, October 2012.
- Jones D., *Macron propose un budget européen proclimat et un prix plancher du carbone*, "Le Echos investir", 22.03.2018, <https://investir.lesechos.fr/marches/actualites/macron-propose-un-budget-europeen-proclimat-et-un-prix-plancher-du-carbone-1751257.php> [dostęp: 27.04.2020].
- L'environnement et la présidentielle de 2017*, Ifop–WWF, Octobre 2016.

- La France et l'Allemagne veulent une taxe européenne sur les transactions financières*, l'Opinion, 3.12.2018, <https://www.lopinion.fr/edition/international/france-l-alle-magne-veulent-taxe-europeenne-transactions-financieres-170584> [dostęp: 26.04.2020].
- Le "One Planet Summit", Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. Représentation permanente de la France auprès des Nations Unies à New York, <https://onu.delegfrance.org/One-Planet-Summit> [dostęp: 23.04.2020].
- Le plan climat de la France: Mise en oeuvre du Grenelle Environnement*, Ministère de l'Écologie, de l'Énergie, du Développement durable et de la Mer, Mars 2010.
- Loi n° 2015-992 du 17 août 2015 relative à la transition énergétique pour la croissance verte, JORF n°189 du 18 août 2015, Légifrance, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000031044385&categorieLien=id> [dostęp: 15.04.2020].
- Macron E., *Summit on the Global Pact for the Environment (Speech)*, New York, 19.09.2017, <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/united-nations/news/united-nations-general-assembly-sessions/unga-s-72nd-session/article/speech-by-m-emmanuel-macron-president-of-the-republic-summit-on-the-global-pact> [dostęp: 27.04.2020].
- Macron propose un budget européen pro-climat et un prix plancher du carbone*, "Le Monde de l'Énergie", 22.03.2018, <https://www.lemondedelenergie.com/macron-climat-carbone/2018/03/22> [dostęp: 27.04.2020].
- Mason A., Martindale W., Heath A., Chatterjee S., *French Energy Transition Law. Global Investor Briefing*, PRI 2016.
- Młynarski T., *Bezpieczeństwo energetyczne i ochrona klimatu w drugiej dekadzie XXI wieku; Energia – Środowisko – Klimat*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2017.
- Młynarski T., *Energetyka jądrowa wobec globalnych wyzwań bezpieczeństwa energetycznego i reżimu nieproliferaacji w erze zmian klimatu*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2016.
- Młynarski T., *Francja w procesie uwspólnotowienia bezpieczeństwa energetycznego i polityki klimatycznej Unii Europejskiej*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2013.
- Młynarski T., *La Charte de l'environnement – konstytucjonalizacja polityki ochrony środowiska w świetle francuskich aspiracji przywództwa w przeciwdziałaniu zmianom klimatu*, [w:] *Konstytucjonalizm, doktryny, partie polityczne: księga dedykowana profesorowi Andrzejowi Ziębie*, red. R. Kłosowicz, B. Kosowska-Gąstoł, G.M. Kowalski, T. Wicciech, Ł. Jakubiak, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2016.
- Neutralité carbone. Emmanuel Macron soutient le rôle du nucléaire*, "Ouest France", 12.12.2019, <https://www.ouest-france.fr/economie/energie/neutralite-carbone-emmanuel-macron-soutient-le-role-du-nucleaire-6651191> [dostęp: 26.04.2020].
- Plan national d'adaptation de la France aux effets du changement Climatique 2011–2015*, Ministre de l'Écologie, du Développement durable, des Transports et du Logement, 2011.
- Plan National Integre Energie-Climat de la France*, Mars 2020, https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/fr_final_necp_main_fr.pdf [dostęp: 9.05.2020].
- Premiers éléments pour un programme français de lutte contre l'effet de serre*, Groupe Interministériel sur L'Effet de Serre GIES, 24.03.1993.
- Rüdinger A., *Best practices and challenges for effective climate governance frameworks: A case study on the French experience*, "IDDRI Study" 2018, No. 03.

Simon F., *Paris pour une taxe CO2 aux frontières de l'UE*, trans. M. Candau, Euractiv, 23.03.2018, <https://www.euractiv.fr/section/energie/news/france-to-push-for-eu-carbon-price-floor-and-border-tariff> [dostęp: 28.04.2020].

Special Eurobarometer 490, April 2019: *Climate Change. Report*, European Union 2019. *Stratégie française pour l'énergie et le climat. Programmation pluriannuelle de l'énergie 2019–2023, 2024–2028. Synthèse*, Ministère de la transition écologique et solidaire, <https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/sites/default/files/Synth%C3%A8se%20finale%20Projet%20de%20PPE.pdf> [dostęp: 4.05.2020].

Stratégie nationale bas-carbon. La transition écologique et solidaire vers la neutralité carbon, Ministère de la transition écologique et solidaire, Mars 2020, https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/sites/default/files/2020-03-25_MTES_SNBC2.pdf [dostęp: 9.05.2020].

Valerio J., *La dernière version de la TTF est une taxe Tobin lilliputienne*, trans. M. Candau, Euroactiv, 15.03.2019, <https://www.euractiv.fr/section/economie/news/eus-tobin-tax-now-expected-to-collect-only-e3-5-billion> [dostęp: 26.04.2020].

France and the Energy and Climate Challenges at the Beginning of the Third Decade of the 21st Century

The purpose of the article is to show France as a pretender to the role of leader in the fight against climate change, very strongly involved in shaping European and global climate policy. The „Paris Agreement” became an expression of French aspirations to take global leadership in climate policy. The pro-climate attitude of France and promoting industrial and technological transformation, however, results not only from aspirations to strengthen its image of the core of the global climate diplomacy. At the same time, combating climate change and energy and ecological modernization creates an opportunity to stimulate economic growth and stimulate employment, and as a consequence increase the competitiveness of the French economy. The pursuit of goals of climate neutrality by 2050 and the goal of zero net emissions are becoming the leading factors in the French economic development strategy, with strong social support and public opinion acceptance.

Key words: France, climate, energy, transformation, Paris Agreement, global challenges

Francja wobec wyzwań energetyczno-klimatycznych u progu trzeciej dekady XXI wieku

Celem artykułu jest ukazanie Francji jako pretendenta do roli lidera działań na rzecz walki ze zmianami klimatu, bardzo silnie zaangażowanego w kształtowanie europejskiej oraz globalnej polityki klimatycznej. Porozumienie paryskie stało się wyrazem francuskich dążeń do objęcia światowego przywództwa w polityce klimatycznej. Proklimatyczna postawa Francji i promowanie przemysłowo-technologicznej transformacji wynika m.in. z aspiracji do ugruntowania wizerunku centrum światowej dyplomacji klimatycznej. Równocześnie przeciwdziałanie zmianom klimatu i energetyczno-ekologiczna modernizacja, stwarzają okazję do pobudzenia wzrostu gospodarczego i stymulowania zatrudnienia, a w konsekwencji do zwiększenia konkurencyjności francuskiej gospodarki. Dążenie do osiągnięcia celu neutralności klimatycznej do 2050 r. i cel „zero emisji netto”, stają się wiodącymi czynnikami francuskiej strategii rozwoju gospodarczego, przy silnym wsparciu i akceptacji społecznej.

Słowa kluczowe: Francja, klimat, energia, transformacja, porozumienie paryskie, globalne wyzwania

